

Dijous de Lletres i Mots

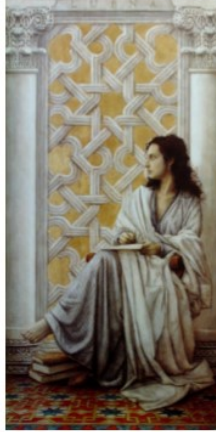
tertúlia literària de la Biblioteca Comarcal de Blanes

tagasalin mga
 oversættere перекладачів
 lwwersetzer aistritheoirí
 tærcümaçilær pŕekladatelé traducãtori kaiwhakamaori
 tulkotãji dïch abahumushi
tradutores թարգմանիչներ
 преводиоци þýðendur turjubaano 翻譯者
 pŕekladatel'ov çevirmenler phiên oversættere
 tõlkijad 譯者 pærkthyesve prevoditelji tradukistoj
Traductores itzultzaileak
 penerjemah مترجمين nã 번역가 fordítók traduttori
 watafsiri переводчики tłumacze przewidywaczi nguròrì
 مترجم מתרגמים abasemuzi wergêran
 translators Übersetzer tradutturi
 cyfieithwyr unuhi kääntäjät vertéjai tarjimonlar
vertalers अठुवाएक अनुवादकहरू
 εταφραστές prevodioci översättare prevajalci
 traducteurs

Santa Paula de Roma (347-406) potser va ser una de les primeres dones a exercir de traductora ja que va ajudar Sant Jeroni en els seus escrits bíblics. El seu pare li havia ensenyat el grec i ella havia après suficient hebreu a Palestina com per a cantar els psalms en la llengua original.

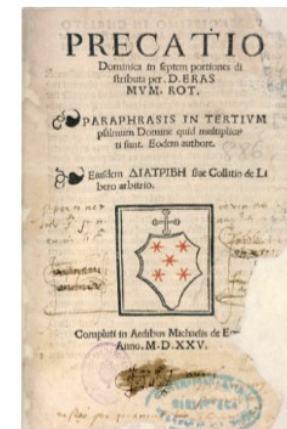
Lubna de Córdoba (?-984) va ser una esclava de la cort de Al-Hàkam II, gran defensor de la cultura. Va demostrar notables habilitats per a les matemàtiques, la gramàtica i l'escriptura, raó per la qual el califa li va atorgar la llibertat i la va anomenar escriba. Va ajudar a difondre la cultura clàssica amb traduccions de textos grecs i àrabs al llatí. Se li han atribuït multitud de funcions: copista, escriptent, experta en adquisicions de la biblioteca real, secretària privada i matemàtica i per tot això va ser anomenada conservadora de la Gran Biblioteca de Còrdova que comptava amb més de 500.000 llibres.

Malitzin o La Malinche (S. XVI), col·laboradora essencial dels espanyols en la conquesta americana. Nascuda a l'actual estat de Veracruz, la seva llengua natal era el nàhuatl; però els seus pares la van vendre com a esclava a traficants d'esclaus maies i en va aprendre la llengua, la qual cosa la va servir per a fer d'interpret entre els espanyols, que entenien el maia, i els nadius que parlaven nàhuatl. A poc a poc va anar aprenent castellà i va aconseguir afavorir les aliances dels his-

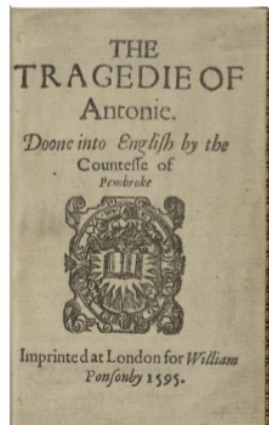
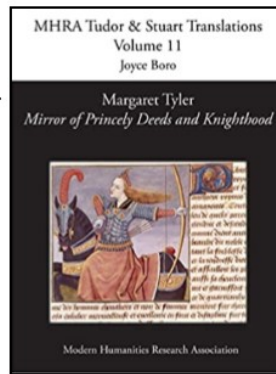
pànics amb alguns poblats indígenes per enderrocar l'imperi asteca, que tenia sotmès el seu poble. Posteriorment, se sap que va acompanyar Hernan Cortés en la seva expedició cap a Hondures, la qual cosa suggereix que coneixia diversos dialectes de la llengua maia, a més del txontal i el yucatec.

Margaret More Roper (1505-1544), filla de Tomás Moro està considerada una de les dones amb més estudis de l'Anglaterra del segle XVI. Va ser la primera dona sense sang real en publicar una traducció: la de *Precatio Dominica* d'Erasme de Rotterdam del llatí a l'anglès. També va traduir la *Historia Eclesiàstica* d'Eusebi de Cesarea del grec al llatí i els pensaments d'Erasme sobre el Parenostre. Aquest va quedar tan impressionat per les seves habilitats que li va dedicar el *Comentari sobre l'himne cristià de Prudenci* (1523).

Margaret Tyler (1540-1590) va ser la primera anglesa en traduir un llibre de cavalleries espanyol (*Mirall de prínceps i*

cavallers, de Diego Ortúñez de Calahorra) i la primera dona en publicar un llibre de cavalleries a Anglaterra. Va rebre moltes crítiques per la traducció ja que es considerava que la temàtica masculina i secular de la obra era inapropiada per a una dona. En el prefaci de l'obra, justificava el seu paper com a traductora i, a part de reconèixer la tasca de l'autor original de l'obra i situar-se ella com la traductora, reivindicava el seu dret a la autoria tot i ser dona. També va publicar una defensa de la serietat i la importància de l'escriptura de les dones i va proposar que tant els homes com les dones havien de ser tractats com éssers racionals, argumentant que "tan vàlid és que una dona escrigui una història com que un home escrigui la seva història per a una dona".

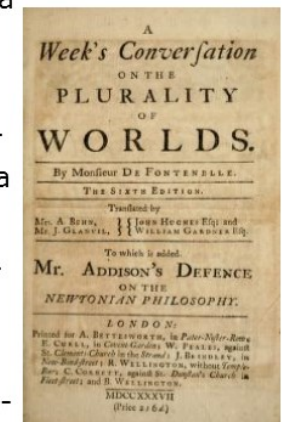

Mary Herbert (1561-1621), comtessa de Pembroke, que al no poder compondre obres literàries, es va dedicar a traduir. La influència de la seva traducció d'**Antonius** de Robert Garnier (1578) va ser àmpliament reconeguda: va provocar un renovat interès en el soliloqui basat en models clàssics i se la considera una de les fonts d'obres clàssiques com *Cleòpatra* de Samuel Daniel (1594) i *Antoni i Cleòpatra* de William Shakespeare (1607). També és coneguda per la traducció de *Triomf de la*

mort de Petrarca. La seva traducció lírica dels *Psalms* va assegurar la seva reputació com a poetessa.

Juliana Morell (1594-1653) va arribar a dominar catorze idiomes a la perfecció a l'edat de disset anys. Va triar ingressar en un convent per poder continuar la seva tasca erudita, davant la possibilitat de casar-se i limitar-se a portar una llar. Allà va realitzar traduccions al francès del *Tractat de la vida espiritual* de Sant Vicent Ferrer i *La regla* de Sant Agustí. Lope de Vega li va dedicar uns versos en el seu poema *El laurel de Apolo*.

Aphra Behn (1640-1689), va ser una dramaturga, escriptora i poetessa que va exercir d'agent secret al servei de l'Imperi Britànic i traductora. Se l'acostuma a considerar la primera dona que va viure de l'escriptura. Va traduir obres com la de Bernard le Bovier de Fontenelle. Va ser una pionera de l'antiesclavisme, per exemple amb la seva novel·la *Oroonoko* que narra la història d'amor de dos esclaus i és una de les primeres obres que tracta els esclaus negres com a persones. I també una gran defensora del feminisme, així com una inspiració per a l'escriptora Virginia Woolf, que a la seva obra *Una cambra pròpia*, va escriure que totes les dones haurien d'anar a deixar flors a la seva tomba a l'abadia de Westminster.

Isabel Correa (1655-1700) poetessa sefardí que va ser la primera dona en traduir una obra al castellà, *El Pastor Fido*, poema de Baptista Guarino. Dominava el llatí, el grec, el portuguès, el castellà, l'italià i el francès. Se la considera una de les primeres dones escriptores dels Països Baixos.

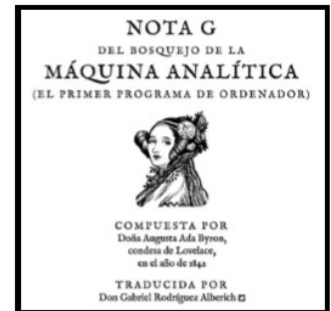
Cecilia Böhl de Faber y Larrea (1796-1877), escrivia amb el pseudònim de Fernan Caballero, que va agafar de la població de Ciudad Real homònima perquè tenia un regust antic i cavalleresc. En principi no apreciava les seves obres perquè considerava que eren un exercici sobre les llengües que coneixia i, en principi, es van publicar contra la seva voluntat. Es va decantar per la novel·la de costums amb fets, dits, contes, creences, acudits i refranys ja que considerava que la novel·la havia de ser útil i després agradable. Aquesta traductora de Madama Stael i Lammenais és considerada una de les impulsores de la renovació de la novel·la espanyola de mitjans del segle XIX.

Gertrudis Gómez de Avellaneda (1814-1873), va ser una novel·lista, dramaturga i poetessa espanyola que va publicar la primera novel·la antiesclavista espanyola,

Sab, en la que a més recolzava el divorci com la solució adequada a una unió no desitjada. Ha estat considerada la poetessa romàntica per excel·lència: l'heroïna tràgica que, essent aclamada pel públic, va ser terriblement infeliç en la seva vida privada. Aquesta biografia mig fictícia que ella mateixa va potenciar, ha eclipsat en gran mesura la importància del seu llegat literari. Va traduir del francès les obres d'Alexandre Dumas pare, G. Lemoine o Víctor Hugo.

Ada Lovelace (1815-1852) va ser la filla de Lord Byron i la primera programadora en la història dels ordinadors. Era matemàtica i va col·laborar amb Charles Babbage en el disseny d'una màquina analítica capaç de resoldre equacions diferencials; però es va adonar que la màquina tenia més aplicacions i va escriure notes de treball en les que va incloure el que ara es considera el primer algorisme que es va intentar dur a terme en una màquina. Va traduir el primer llenguatge de programació de l'italià a l'anglès; els treballs del matemàtic Pierre-Simon Laplace, etc.

Fanny Garrido (1846-1917), va traduir els poemes alemanys Heinrich Heine i Wolfgang Goethe.

Emilia Pardo Bazán (1851-1921), va ser una novel·lista, periodista, feminista, assagista, crítica literària, poe-

tessa, dramaturga, editora, catedràtica i traductora. Va traduir *Els germans Zemganno* d'Edmond de Goucourt, *París* d'Auguste Vitu, poemes d'Eduardo Pondal i Heinrich Heine, així com *Adriana Lecouvreur* de Scribe i Legouvé.

Carmen de Burgos i Seguí (1867-1932) va ser escriptora i una de les primeres dones corresponsals de guerra de la història d'Espanya. Va traduir del rus Tolstoi i de l'anglès l'obra *Historia de mi vida*, de l'escriptora sorda i cega Helen Keller.

Charlotte Hughes Bruner (1917-1999) va traduir del francès obres d'escriptores africanes i es va dedicar a ensenyar i promoure el coneixement de la seva literatura. Durant les dècades dels 70 i els 80 va codirigir i coorganitzat una sèrie de 170 programes de ràdio titulats *First Person Feminine* que proporcionaven comentaris i lectures de contes breus de i sobre dones a nivell internacional. Va ser vicepresidenta de l'Associació de Literatura Africana i una activista per la pau, la justícia i els drets humans.